

in control | OF ALCOHOL
OF DRUGS

Plan drugsaanpak

2016

4-7-2016

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting.....	2
Inleiding & aanleiding	3
Aanpak.....	4
Doelen	5
Regie en coördinatie.....	5
Doelgroepen	6
Preventie.....	8
Repressie.....	11
Financiering	11
Monitoring en evaluatie	11
Communicatie.....	12
Bijlagen	13
Bijlage 1 Concrete acties 2016-2017	13
Bijlage 2 Highlights EMOVO.....	14

Bestuurlijke samenvatting

De aanleiding voor het plan “Aanpak voor een effectief drugsbeleid in Noord-Holland Noord 2016-2020” zijn de signalen over de risico's van drugsgebruik voor jongeren, de negatieve gezondheidsaspecten die mogelijk (later) kunnen optreden en nadelige maatschappelijke gevolgen. Deze signalen kwamen naar voren tijdens de bestuurlijke conferentie over partydrugs eind 2014. Vanaf dit moment is een brede groep aan de slag gegaan om te komen tot een voorstel voor deze effectieve aanpak. Met dit plan wil de hernieuwde projectgroep van In Control Of Alcohol en Drugs¹ een basis leggen voor een brede integrale aanpak die moet leiden tot een betere samenhang en samenwerking in de aanpak van drugsproblematiek.

Dit plan is medio 2015 ontstaan na intensieve samenwerkingen tussen diverse instanties zoals de GGD HN, Veiligheidsregio NHN en politie, alsmede verschillende schoolbesturen, jongerenwerk, Koninklijke Horeca Nederland, organisatoren van evenementen en Brijder Jeugd. Deze instanties zijn uitgenodigd om mee te denken over het plan en de uitvoering ervan. Daarnaast hebben diverse gemeenten input geleverd. De gemeenten zijn ook afzonderlijk al bezig met dit onderwerp. Deze lokale initiatieven zijn ook geborgd in dit plan. Het huidige plan is een geüpdatete versie van het plan wat medio 2015 is ontwikkeld en is in juni 2016 onder andere voorzien van de laatste Emovo cijfers.

Om de problematiek over drugsgebruik/bezit inzichtelijk te maken zijn bij GGD HN, Veiligheidsregio NHN en politie cijfers opgevraagd. De rode draad is:

- 25,5% van de jongeren (2e/4e klas voortgezet onderwijs) heeft ooit softdrugs aangeboden gekregen en 10,5% heeft ooit harddrugs (inclusief lachgas) aangeboden gekregen
- 12,3% heeft ooit softdrugs gebruikt en 5,1% harddrugs (inclusief lachgas)
- Gebruik van drugs neemt toe met de leeftijd (m.n. in de doelgroep 15-18 jaar) en komt vaker voor bij jongens en vmbo-leerlingen.
- Meeste softdrugs wordt verkregen via vrienden en wordt vooral gebruikt bij vrienden (thuis) en buiten in de openbare ruimte
- Meest gebruikte harddrugs: XTC, GHB, amfetamine en cocaïne
- (party)Drugs intoxicaties op ambulance komen voornamelijk voor in de leeftijdscategorie 20-30 jaar en in mindere mate 30-40 jaar
- Gebruik drugs en (overmatig) alcoholgebruik gaan vaak samen
- Risico's zijn zeer verschillend. Dit is afhankelijk van de soort drug, gebruiksfrequentie, effecten op korte en lange termijn, de persoon die gebruikt en de combinatie met alcohol of andere drugs
- Jongeren die spijbelen gebruiken vaker drugs; dit geldt zowel voor soft- als harddrugs

In dit plan gaat het om jongeren in de leeftijdscategorie van 12–15 jaar, 16-17 jaar en 18+. De focus ligt op drugsgebruik door jongeren onder de 18 jaar. De ouders krijgen een centrale rol in deze aanpak. De NIX-campagne over alcohol heeft met betrekking tot de rol van de ouders tot positieve resultaten geleid. Uit onderzoek van TNS / NIPO blijkt namelijk dat ouders de afspraak van NIX18 (niet roken en drinken tot de leeftijd van 18,) heel normaal vinden, maar dat zij deze afspraak niet allemaal concreet hebben uitgesproken naar hun kind(eren). Kernbegrippen zijn: vroegsignalering, investeren in kennis, weerbaarheid en bewustwording van jongeren en ouders. Naast deze preventieve begrippen zal repressie niet ontbreken. Dit vraagt om inzicht in locaties waar drugs worden verhandeld en gebruikt.

De laatste jaren is er in toenemende mate aandacht geweest voor de problemen omtrent drugsgebruik. Op diverse vlakken is aandacht gevestigd op de risico's van drugsgebruik. Er zijn bijvoorbeeld schoolprogramma's en een theaterprogramma over drugs. Het is echter nodig meer te investeren in de drugsaanpak. De kern van de oplossing ligt in het veranderen van de gedachte dat het gebruik van drugs meer en meer als 'normaal' wordt gezien. Hierbij is van belang dat alle betrokkenen dezelfde boodschap afgeven over de risico's van drugsgebruik. Het gaat dus ook om verbinding met andere programma's zoals “de Gezonde School”. Om de aanpak kracht bij te zetten is er voor gekozen voor de diverse doelgroepen interventies op te nemen in het plan. Het inzetten van deze interventies wordt gefinancierd uit de bijdrage van gemeenten voor het regionale programma In Control of alcohol & drugs.

¹ Vanaf 1 mei 2016 bestaat de projectgroep uit : Annemieke Verburg, Jerome van Donk, Esther Burger, Orlando Mual, Martijn Spigt, Maggy Zwetsloot en Jasper Hylkema.

Inleiding & aanleiding

De negatieve effecten van drugs zijn zichtbaar voor iedereen. Van spijbelen tot overlast op straat: de ongewenste effecten van soft- en harddrugs reiken veel verder dan het lichaam van de gebruiker. De risicoperceptie is laag, het wordt namelijk steeds normaler om partydrugs te gebruiken. Het aantal dodelijke slachtoffers als gevolg van (party)drugs is relatief laag, maar er zijn wel veel incidenten als gevolg van dit drugsgebruik. Als het mis gaat ligt dit vaak aan de vervuiling/verkeerde dosering van de middelen. De drugs zijn dan te zwaar of van een te slechte kwaliteit en dit levert levensgevaarlijke situaties op. Zoals een gebruiker het verwoordde: 'Er zit natuurlijk geen bijsluiter bij. Helemaal veilig en zonder risico's is het nooit. Blijkbaar ben ik bereid dat risico te nemen.'

Jongeren geven in gesprekken aan dat de aanleiding voor gebruik zeer divers is. Groepsdruk, nieuwsgierigheid maar ook de omgeving en gelegenheid spelen een voorname rol. Volgens jongeren zelf is het gebruik groter dan in het algemeen wordt aangenomen. De setting waarin drugs wordt gebruikt varieert van festivals tot aan de kermis of zelfs verjaardagen. Het is lastig voor de jongeren om het drugsgebruik bespreekbaar te maken met hun ouders vanwege het taboe omtrent het gebruik. Daarnaast geven de jongeren aan dat er sprake is van een gebrek aan kennis en begrip bij de ouders omtrent drugs en dit belemmert het gesprek wat zij willen voeren. Jongeren geven verder aan dat er bij hen weinig kennis is over bij wie hulp kan worden gevraagd. Zij vinden het belangrijk om (overmatig) gebruik bij andere jongeren te signaleren. Voorlichting is nodig om dit kennisgebrek op te vullen.

Het gebruik van cannabis mogen we niet onderschatten. Onder jongeren tot 18 jaar op het VMBO en in mindere mate op de HAVO/VWO is dit een populair middel, zo wijst het Emovo onderzoek van de GGD NH uit. Ook in de door politie eenheid Noord-Holland opgestelde verschillende Lokaal Criminaliteits- en Veiligheidsbeelden staan duidelijke signalen over het cannabisgebruik onder jongeren. Het gebruik vindt plaats in verschillende leeftijdsgroepen. De aanpak richt zich dus op het gebruik van soft- en harddrugs, diverse settingen en verschillende leeftijdsgroepen.

In de afgelopen jaren is al succesvol geïnvesteerd op het aanpakken van drugsgebruik onder jongeren. Dit is zichtbaar in de resultaten van het Emovo onderzoek. Het gebruik van soft- en harddrugs in 2013 is in vergelijking met 2005 en 2009 onder scholieren van klas 2 en 4 uit het voortgezet onderwijs afgenomen. In deze doelgroep is geïnvesteerd door onder meer het aanbieden van de preventiemethode De Gezonde School en Genotmiddelen en theatervoorstellingen. Helaas laat het Emovo onderzoek van 2015 een lichte stijging zien op het gebied van softdrugsgebruik en een wat grotere stijging op het gebied van harddrugsgebruik. De stijging op het gebied van harddrugs is grotendeels te wijten aan de stijging in populariteit van lachgas als partydrug. Deze ontwikkeling geeft aan dat het van belang is om ook in de komende jaren interventies te blijven aanbieden om zo succesvol te blijven in de aanpak van (party)drugs.

Met dit voorstel willen we een bijdrage leveren aan het voorkomen, terugdringen, signaleren, bewust worden van risico's van en vergroten van kennis bij gebruikers en hun ouders over effecten van drugsgebruik. Dit kan alleen bereikt worden door een integrale samenwerking van alle betrokken organisaties. Een gezamenlijke aanpak van gemeenten, professionals, scholen, organisatoren van evenementen, horecaondernemers, jongerenwerk, ouders en jongeren is nodig om tot een goed resultaat te komen. De aanpak is in deze notitie beschreven.

Aanpak

Oriëntatie

Scholen, jongerenwerk, horeca en organisatoren van evenementen geven aan dat onderlinge samenwerking verstevigd kan worden. Elkaar informeren over projecten en uitwisselen van nieuwsbrieven zijn genoemd. Daarnaast zijn scholen geïnteresseerd over trends in gebruik van drugs. Brijder Jeugd en Jongerenwerk gaven aan hierin een rol te kunnen en willen spelen. In het bijzonder wordt gewezen op het gebruik van cannabis door jongeren. Scholen proberen via lessen en projecten de risico's van drugsgebruik zoveel mogelijk onder de aandacht te brengen van de leerlingen en ouders. Vanuit de scholen werd benadrukt dat signalering van drugsgebruik en opvolging hiervan een belangrijk vereiste is voor de aanpak van drugsgebruik. Een eenduidige boodschap ontbreekt nog vaak. Scholen zouden meer één lijn moeten trekken in de aanpak van drugsgebruik. Jongerenwerkers benadrukken de rol van ouders. De voorlichting moet goed zijn.

Uit bijeenkomsten met ouders is gebleken dat zij vinden dat de ouderbetrokkenheid kan worden vergroot. Ouders willen geïnformeerd worden over drugsgebruik door hun kind. Ze willen meer informatie ontvangen over hoe zij zelf drugsgebruik kunnen signaleren en het gesprek met hun kind kunnen aan gaan. Ouders van jongeren uit groep 8 van het basisonderwijs willen graag informatie hoe zij hun kind op dit punt kunnen voorbereiden op de volgende stap naar het voortgezet onderwijs. Het gaat dan om vergroten van weerbaarheid van het kind ten opzichte van het drugsgebruik.

Vanuit diverse gemeenten en haar wijkagenten is een signaal afgegeven over het drugsgebruik onder zeer jonge kinderen. Het gaat hier om kinderen vanaf 10 jaar oud, die deel uit maken van hanggroepjes. De kinderen komen voornamelijk uit zwakkere gezinnen, bijvoorbeeld gezinnen met een laag sociaaleconomische status. De drugs, zoals het relatief goedkope speed, worden in en rond (middelbare) scholen verhandeld. Deze zeer jonge kinderen zijn een uitermate kwetsbare doelgroep. Dit maakt deze signalen zeer ernstig.

Naast deze zeer jonge kinderen is er nog een kwetsbare groep onder de jongeren in relatie tot drugsverslavingsproblematiek. Het gaat hier dan om jong- of bijna volwassenen die zelfstandig gaan wonen en daardoor onbereikbaar lijken te worden voor preventieve activiteiten en/of de (zorg)hulpverlening. Dit behelst onder andere ook de jongeren die gaan studeren en daar veelvuldig in aanraking komen met het gebruik van drugs.

Integraal beleid

Op basis van de cijfers en feiten over het drugsgebruik door jongeren en jongvolwassenen dienen de volgende aandachtspunten als basis voor de aanpak. De aanpak t/m 18 jaar staat centraal:

- Het gebruik van partydrugs wordt meer en meer als 'normaal' gezien.
- De aanpak is gericht op het voorkomen dat jongeren (12-15-jarigen) gaan gebruiken.
- De aanpak is gericht op bewustwording van gebruikers (16-17-jarigen en 18+ jarigen) over wat drugs zijn, wat het met je doet en de gezondheidsrisico's.
- De aanpak zorgt voor aansluiting tussen de diverse settings, te weten thuis, op school en tijdens vrije tijd.
- Jongeren/jongvolwassenen en ouders staan centraal en nemen hun verantwoordelijkheid.
- Ouders hebben kennis over signalering, waar moet je als ouders op letten, hoe ga je het gesprek aan en hoe stel je grenzen.
- Gezien het effect van (party)drugsgebruik is niet alleen sprake is van een eigen verantwoordelijkheid van de gebruiker, maar ook van een maatschappelijke verantwoordelijkheid.
- Een aanpak is gebaat bij samenwerking en samen werken tussen overheden en professionals (verbinding tussen preventie, educatie/bewustwording en repressie), mede ter ondersteuning de doelgroepen. Alle partijen hebben een aandacht functionaris die zich richt op drugspreventie en –aanpak.
- De aanpak sluit aan op de plannen/het beleid dat andere betrokken instanties en gemeenten voeren over de aanpak van drugsgebruik.

Genoemde instanties hebben aangegeven betrokken te willen zijn bij de uitvoering van het plan. De wens is aan te sluiten bij lokale/regionale bestaande overlegstructuur.

Vroegsignalering

Vroegsignalering is de sleutel om gebruik te voorkomen dan wel potentieel gebruik aan te pakken. Om vroegsignalering voor de jeugd te optimaliseren zijn er diverse initiatieven/pilots in gang gezet. Met de komst van de gebiedsgerichte teams is er de mogelijkheid om invulling te geven aan het optimaliseren van die zorg voor de jeugd door verbinding tussen preventie en zwaardere zorg en tussen de verschillende domeinen (school, vrije tijd en thuis). Het schoolmaatschappelijk werk, het jongerenwerk en het sportopbouwwerk spelen daarin een cruciale rol. Het gaat dan om het verbeteren van het 'vindplaatsgericht' werken. Dit is onderzocht en heeft geleid tot het verbinden van de scholen en de gebiedsgerichte teams met "veilig thuis". Dit is bedoeld om verder uit te vinden hoe de nieuwe manier van samenwerken met jeugdzorg het beste georganiseerd kan worden. Via de professionals betrokken bij dit plan is er verbinding met de vroegsignaleringsaanpak.

Doelen

Voor aanpak van drugs staat het voorkomen, signaleren en bewustmaken van de risico's van het gebruik centraal. We richten ons niet alleen op gezondheidsaspecten maar ook op de maatschappelijke gevolgen van gebruik zoals, schoolverzuim en –uitval, overlast en veiligheid. Dit is vertaald naar de volgende doelen:

- Daling in het drugsgebruik onder jongeren in de klassen 2 en 4 van het voortgezet onderwijs in 2018 ten opzichte van 2015
- Afname van het drugsgebruik in de leeftijdscategorie 18+ in 2018 ten opzichte van 2014
- Op de lange termijn een dalende tendens voor het aantal ambulanceritten door partydrugsintoxicaties op de schaal van Noord-Holland Noord.

Deze doelen worden behaald met de volgende acties:

- de betrokken partijen zorgen dat het onderwerp drugsgebruik in de eigen organisatie actief wordt opgepakt;
- te investeren in samenwerking en vroegsignalering door betrokken partijen;
- te investeren in weerbaarheid onder jongeren en jongvolwassenen;
- te investeren in de bewustwording onder (potentiële) gebruikers over de risico's van drugs;
- het organiseren van ouderbetrokkenheid, ouders bewust maken dat ze invloed hebben;
- ouders handvatten geven om gebruik te herkennen van en het gesprek aan te gaan met hun kind;
- integraal toezicht op (opkomende) hotspots.

Regie en coördinatie

Om de doelen te bereiken is sturing nodig. Partijen zijn het er over eens dat de regie bij de gemeente dient te liggen. Wij zien regie als het geven van sturing die erop gericht is dat afstemming daadwerkelijk plaatsvindt tussen actoren, hun doelen en handelingen zodat een samenhangende aanpak ontstaat die tot resultaten kan leiden. Om de regie te kunnen voeren, zorgt de projectgroep InControl Of Alcohol en Drugs specifiek voor de coördinatie en afstemming tussen betrokken partijen. Dit plan geeft een eerste aanzet. Het is een vertrekpunt. Aan de hand van de voortgang gaan wij het komende jaar kijken wat er moet worden bijgesteld. Waar nodig kan een bestuurlijk besluit de aanpak bijstellen.

Doelgroepen

Hieronder volgt een korte uitzetting van de doelgroepen die met deze aanpak dient te worden bereikt. In de aanpak wordt een verschil gemaakt tussen:

Jongeren van 12-15 jaar

In deze periode staat een verdergaande emotionele zelfstandigheid centraal. De overgang naar het voortgezet onderwijs geeft daarbij een belangrijke aanzet. Ook treden er in deze periode lichamelijke veranderingen op. De jongere moet ten opzichte van het eigen lichaam, leeftijdgenoten en ouders een nieuwe eigen positie innemen. Dit alles leidt tot een nieuw waardensysteem en de vorming van een persoonlijke identiteit. Vrienden zijn in deze fase erg belangrijk. Ook een positieve voorbeeldfunctie van de opvoeders is in deze periode van groot belang.

Normale problemen die zich bij veel jongeren in deze periode voordoen zijn incidenteel gebruik van alcohol en drugs, twijfels over identiteit of toekomst, problemen met uiterlijk, problemen met autoriteiten en incidenteel spijbelen.

Drugsvoorlichting moet niet eerder starten dan in de brugklas, en dan alleen gericht op cannabis.

Jongeren van 16-18 jaar

In deze periode maken twee hersengebieden een cruciale ontwikkeling door, namelijk de emotionele hersengebieden (verwerken van emoties en beloning) en de rationele hersengebieden (plannen, redeneren, controleren van emoties). Deze twee hersengebieden ontwikkelen zich in een ander tempo waardoor de jongere tijdelijk uit balans raakt. De emotionele hersengebieden zijn hypergevoelig en de rationele hersengebieden zijn nog niet voldoende ontwikkeld om die emoties goed te kunnen controleren.

Emotie wint dus van de ratio, waardoor het volgende gedrag zichtbaar is:

- voelen minder remmingen en zoeken risico's op
- kunnen hun emoties niet goed onder controle houden
- hebben moeite met plannen
- overzien de langetermijengevolgen van hun gedrag niet goed
- zijn op zoek naar acceptatie en daardoor sterk beïnvloedbaar door
- leeftijdsgenoten
- zijn gevoeliger voor positieve reacties (beloning) dan voor negatieve

Op basis van de huidige ervaringen met voorlichting over drugs, kan gesteld worden dat voorlichting over harddrugs (zoals XTC en cocaïne) het beste gegeven kan worden vanaf de bovenbouw voortgezet onderwijs en in het mbo.

Jongvolwassen in de leeftijd 18+

In deze periode maken jongeren grote veranderingen door. Zo ronden zij vaak een studie af, vinden een partner en werk, gaan samenwonen en krijgen wellicht kinderen.

In het uitgaanscircuit worden veel drugs gebruikt. Voor jongeren die al drugs gebruiken, is de boodschap 'gebruik geen drugs' te beperkt. Voor deze groep is het effectiever de aandacht te richten op risicobeperking, waarbij wel altijd wordt gemeld: 'wil je geen risico lopen, gebruik dan niet.'

Ouders/Opvoeders

Ouders/Opvoeders hebben een grote invloed op de directe omgeving van (potentiële) drugsgebruikers. Zij vormen een belangrijke doelgroep voor drugspreventie bij jongeren omdat zij hun kinderen normen bijbrengen, de eerste gesprekken over drugs kunnen aangaan en een taak hebben in het uitvoeren van toezicht. Belangrijk hierbij is dat ouders zich gesteund voelen door een omgeving die oog heeft voor gezond gedrag van hun kind.

Ouders hebben ook meer invloed op het middelengebruik van hun kind dan ze zelf vaak denken. Ze kunnen regels stellen, drugsgebruik en de gevolgen ervan bespreken en toezicht houden.

Settingen

We zoeken verbinding tussen de domeinen: scholen, vrije tijd en thuis.

- scholen : aanpak gericht op leerlingen in het onderwijs, hun ouders en omgeving;
- vrije tijd : aanpak gericht op het uitgaansgebied, hangplekken, dancefestivals en verenigingen;
- thuis : aanpak gericht op (risico)huishoudens met jongeren en jongvolwassenen.

Centraal daarbij staan:

- zorg en veiligheid, denk hierbij aan een optimale ketensamenwerking;
- meer inzet op preventie, beperking en herstel van problemen;
- eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid;
- ruimte voor innovatie.
- grenzen stellen en deze bewaken door naleving, toezicht en handhaving van de norm.

In lijn met de alcoholaanpak richten we ons in Noord-Holland Noord op een samenhangende aanpak in de diverse settingen gericht op de volgende doelgroepen:

- het voorkomen van drugsgebruik (jongeren die geen drugs gebruiken; doelgroep tot 16 jaar);
- het terugdringen van gebruik door recreatieve gebruikers en vergroten van de bewustwording over de risico's van het drugsgebruik (doelgroep 16-17 jaar en ouder);
- het terugdringen/ondersteunen en vergroten van de bewustwording over de risico's van problematisch drugsgebruik en gerelateerd risicogedrag (doelgroep 16-17 jaar en ouder).

Onder recreatief druggebruik wordt in deze context verstaan het gebruik van psychoactieve middelen om 'plezier te hebben' in uitgaansgelegenheden. Onder problematisch gebruik wordt verstaan injecterend druggebruik of langdurig en regelmatig gebruik van opiaten, cannabis, GHB, cocaïne en/of amfetamines. Ook hier geldt dat de middelen vaak worden gebruikt om 'plezier te hebben'.

Kwetsbare jongeren

Er zijn groepen jongeren die een verhoogd risico lopen op blijvende schade door middelengebruik. Deze schade kan ontstaan uit het moment van gebruik, dus door het onder invloed zijn. Het betreft dan schade zoals vandalisme, vechtpartijen en het met drank of drugs in het verkeer een ongeluk veroorzaken. Aan de andere kant kan het ook gaan om fysieke en mentale schade zoals gezondheidsschade doordat jongeren een verslaving ontwikkelen.

Alle jongeren, zowel met een lagere economische status, als ook jongeren van ouders met een hoog inkomen, lopen verhoogd risico op blijvende schade door middelengebruik. Kwetsbaarder zijn jongeren zonder vaste woon- of verblijfplaats, jongeren in contact met institutionele zorg (jeugdzorg; pleegzorg; justitie), schooldrop-outs en spijbelaars. Andere groepen die genoemd worden zijn: VMBO-leerlingen, hangjongeren, jongeren die mishandeld en verwaarloosd zijn, jongeren uit probleemgezinnen zoals jongeren van verslaafde ouders, jongeren die vaak uitgaan, jongeren die omgaan met deviante leeftijdgenoten, jongeren met persoonlijkheidskenmerken als negatief denken, angstgevoeligheid, sensatiezoekend, impulsief, hoge sensitiviteit voor genot, gevoel voor hopeloosheid, jongeren met licht verstandelijke beperking, jongeren met psychische, emotionele of gedragsproblemen, jongeren met ADHD vooral in combinatie met antisociale gedragsstoornis, jongeren met eetstoornis, jongeren met depressie, jongeren met autisme.

Preventie

Bij preventie gaat het om het voorkomen van problemen door vroegtijdig ingrijpen en het zo snel mogelijk signaleren van gebruik. Preventie richt zich op het voorkomen van gebruik en het terugdringen van recreatief gebruik. Het vroegsignaleringsnetwerk vervult hierin een cruciale rol. Partijen die zijn betrokken:

- Zorg adviesteams, met toestemming van ouders
- Gebiedsteams/wijkteams/stadteams/J&G coaches/Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)
- Schoolmaatschappelijk werk, jeugdverpleegkundige, leerplichtambtenaar, Brijder Jeugd Preventie, GGZ Jeugd en jongerenwerk zorgen voor verbinding naar Gebiedsteams/wijkteams/stadteams/J&G coaches/CJG.

Vervolgens dient er aandacht te zijn voor aansluiting met professionals die buiten de netwerken opereren, zoals huisartsen en ziekenhuizen. Dit geldt tevens voor regiovertegenwoordigers van Koninklijke Horeca Nederland (KNH), organisatoren van evenementen en vrijwilligers van verenigingen.

Voor verschillende doelgroepen worden al diverse interventies toegepast in de regio, zoals de theatervoorstelling *Hot Spot* voor leerlingen, *Leren Signaleren*, *Gezonde school en Genotmiddelen*. Dat zetten we voort, maar er is ook ruimte voor nieuwe interventies. De mix aan interventies kan per situatie en setting verschillen. Eveneens is er voor interventies die niet in de bijlage genoemd zijn ruimte. Hierna zullen we aan de hand van de thema's preventie (educatie) en repressie per doelgroep focus aanbrengen in de aanpak. In de aanpak kunnen gemeenten eigen keuzes maken, die aansluiten op de lokale behoeften. Interventies met een regionale meerwaarde staan genoemd in de laatste kolom.

Voorkomen van gebruik (12-15 jaar en ouders)

Setting	Interventie	Betrokken	Meerwaarde regionaal
Thuis	Drugs-Neecontract	Ouders en gemeenten	X
	Betrokkenheid ouders vergroten (interviews)	GGZ NHN, CJG/Gebiedsteams	X
School	Schoolveiligheidsplan	Schoolbesturen VO, politie, jongerenwerk, GGD HN, gemeenten	X
	Gedragcode drugs	Schoolbesturen VO, politie, GGD HN, gemeenten	X
	JGZ op het VO (professionele hulp op locatie)	GGDHN, schoolbesturen VOSchoolbesturen VO	X
	Ouderavond 'Onder Invloed'	Schoolbesturen VO, GGD HN, GGZ NHN, Brijder Jeugd, Jongerenwerk, gemeenten	X
	Structurele voorlichting aan leerling en ouder (methode Gezonde school en Genotmiddelen)	Schoolbesturen, leerlingen, Brijder Jeugd, jongerenwerk	
	Voorlichting door leerlingen	Schoolbesturen VO, ouders, GGZ NHN, Brijder Jeugd	
	Communicatie gericht op ouders (brief over regels en aanpak op school)	Schoolbesturen VO, CJG/Gebiedsteams, Brijder Jeugd, GGZ NHN	

	Ouderspreekuur over drugs	Schoolbesturen VO, ouders	X
	Thema in medezeggenschapsraden	Schoolbesturen VO	X
	Aanstellen van aandacht functionaris (signalering)	Schoolbesturen VO, GGZ NHN, Brijder Jeugd	X
	Deskundigheidsbevordering (herkennen drugsgebruik, handelingsperspectief)	Schoolbesturen VO, Jongerenwerk	
	Flyers/Posteractie tijdens schoolfeesten	Schoolbesturen BO en VO, leerlingen, ouders, Brijder Jeugd, Jongerenwerk, CJG/Gebiedsteams	
	Verbinding tussen basisonderwijs en voorgezet onderwijs via 'ouderavond'		
Vrije tijd (sport)	Aanstellen van aandacht functionaris (signalering)	Besturen verenigingen	X
	Barcode (omgaan met drugs)	Besturen verenigingen, vrijwilligers	X
	Deskundigheidsbevordering (herkennen drugsgebruik)	Jongerenwerk, Brijder Jeugd	X
	Flyers/posteractie tijdens feest/uitgaansavond	Besturen verenigingen, jongerenwerk, Brijder Jeugd	X
	Gezonde sport en leefstijl	Besturen verenigingen, Sportservicepunt NH	

Terugdringen van gebruik door recreatieve gebruikers (16-17 jaar, 18+ en ouders)

Setting	Interventie	Betrokken	Meerwaarde regionaal
Thuis	Betrokkenheid ouders vergroten (interviews)	GGZ NHN, CJG/Gebiedsteams	X
School	Zie bovenstaand tabel		
Vrije tijd (sport)	Zie bovenstaand tabel		
Vrije tijd (uitgaan)	Deskundigheidsbevordering (herkennen drugsgebruik, handelingsperspectief)	Horecaondernemers, personeel, jongerenwerk, Brijder Jeugd	X

	Huisregels opstellen	Horecaondernemers, organisatoren van evenementen	X
	Uitdelen flyers/posters tijdens evenementen	Organisatoren	X
	Aansluiten bij Celebrate Safe campagne	Organisatoren	X
	Aanwezigheid EHBO op dancefestivals	Organisatoren	X
	Inzet van 'ambassadeurs' (jongeren spreken andere jongeren aan in de horeca en op festivals)	Jongerenwerk	X
	Ouderbezoeken aan horeca	Horecaondernemers	
	Aansluiten bij Leidraad voor gemeenten Alcohol&Drugs bij evenementen (Trimbos maart 2016)	Organisatoren van evenementen, gemeenten	

Repressie

Bij repressie gaat het om jongeren en jongvolwassenen (16-17 jaar en 18+ en ouders) die de regels overtreden. Zij dienen te worden aangesproken op hun gedrag, maar ook bewust te worden gemaakt van de risico's.

Setting	Interventie	Betrokken	Meerwaarde regionaal
School	Blowverbod rondom scholen	Schoolbesturen VO, politie en gemeenten	
	Gesprek met ouders op school	Schoolbesturen VO, ouders, leerlingen, Brijder Jeugd, GGZ NHN	
Vrije tijd (sport)	Gesprek met ouders, jongeren en jongvolwassenen die regels overtreden	Besturen verenigingen, ouders, jongerenwerk	
Vrije tijd (uitgaan)	Regelgeving bij evenementen	Horecaondernemers, politie en gemeenten	X
	Blowverbod in uitgaansgebied	Gemeenten en politie	X
	Deurbeleid horecabedrijven	Horecaondernemers	
	Ontzeggingenbeleid horecabedrijven	Horecaondernemers, politie en gemeenten	X

Samengevat gaat het om de verbinding tussen de domeinen school, thuis en vrije tijd. In de verschillende settings wordt steeds dezelfde boodschap verkondigd. Het gaat daarom ook om de verbinding tussen zorg en veiligheid. We houden echter wel rekening met de verschillende doelgroepen. Zo krijgen ouders de boodschap over risico's niet alleen via het onderwijs, maar ook in bijvoorbeeld de sportkantine te horen. En vinden acties gericht op jongeren niet enkel plaats in de schoolbanken, maar ook in hun omgeving: via hun ouders, de vereniging waar ze sporten, het park waar ze rondhangen en kroeg, club of evenement waar ze uitgaan.

Financiering

Kosten voor de uitvoering van dit plan komen ten laste van de programma begroting van In control. De interventies uit dit plan zijn te beschouwen als 'basisinterventies' die voor de gehele regio NHN ter beschikking staan. Gemeenten en andere organisaties die meer willen zullen dit zelf moeten bekostigen vanuit eigen middelen.

Monitoring en evaluatie

De doelstellingen uit de aanpak drugs worden gemeten aan de hand van de Emovo cijfers van de GGD HN en de cijfers van de Veiligheidsregio NHN.

Communicatie

Wij richten ons op verschillende doelgroepen. De communicatiestrategie zullen we waar mogelijk hierop aanpassen. Het uiteindelijke doel bij de jongeren van 12-15 jaar is dat deze jongeren geen drugs gaan gebruiken. Voor de groep 16-18 en 18+ is het doel dat de jongeren een bewuste keuze maken bij het gebruiken van drugs en daarbij goed weten wat de gevolgen en risico's zijn. Voor beide groepen geldt dat we hun weerbaarheid willen versterken zodat ze het niet doen. 'Nee' durven te zeggen.

Bij de ouders willen wij ons richten op informeren, zodat zij zich bewust zijn van de risico's en signalen van gebruik kunnen herkennen, maar ook willen wij een podium voor hen creëren waarin zij ervaringen kunnen uitwisselen en opvoedkundige ondersteuning kunnen krijgen. Op die manier willen we ouders versterken in hun rol als opvoeder. In de aanpak van drugsgebruik van jongeren hebben zij immers een zeer belangrijke rol.

Bijlagen

Bijlage 1 Concrete acties 2016-2017

- Aanpak weerbaarheid WF (incl. drugs)
- Aanpak sportverenigingen NKL (incl. drugs)
- Communicatie:
 - Achtergrond artikel: Lachgas
 - Achtergrond artikel: GHB
 - Emovo cijfers artikel
 - Aandacht sociale media
- Ambulanceritten drugsintoxicaties
- Terugkoppeling Veilig Thuis
- Analyse Handhavingsbeleid Boa's
- Analyse evenementen en festival regelgeving

Bijlage 2 Highlights EMOVO

Ooit alcohol gedronken
(≥ 1 glas)

36,4%

Alcoholgebruik

Alcohol is schadelijk voor jongeren, omdat de hersenen en andere organen nog in ontwikkeling zijn en daardoor extra kwetsbaar zijn. Andere negatieve gevolgen van (overmatig) alcoholgebruik zijn alcoholvergiftiging, risicovol seksueel gedrag, agressie en ongelukken. In NHN heeft 59,0% van de jongeren ooit een slokje alcohol of meer gedronken, 36,4% ooit minstens één glas alcohol en 29,3% afgelopen maand minstens één glas alcohol gedronken. 24,1% dronk afgelopen maand minimaal 5 drankjes bij 1 gelegenheid; dit wordt ook wel binge drinken genoemd. 28,9% is ooit dronken geweest en 17,9% is de afgelopen maand dronken geweest. Van de jongeren in NHN die alcohol drinken, vindt 5,7% van zichzelf dat hij of zij te veel alcohol drinkt. De houding van ouders ten aanzien van alcoholgebruik is van invloed op het alcoholgebruik van jongeren. 45,6% van de jongeren die alcohol gebruiken geeft aan dat zijn of haar ouders hun alcoholgebruik goedkeuren of er niets van zeggen.

Alcohol afgelopen maand

29,3%

Binge drinken

24,1%

Ouders positief t.a.v. alcoholgebruik**

45,6%

Ooit softdrugs gebruikt

12,3%

Drugsgebruik

Het gebruik van softdrugs (hasj en wiet) leidt bij langdurig en regelmatig gebruik tot geestelijke afhankelijkheid en gezondheidsrisico's. Softdrugs verminderen het reactievermogen, het concentratievermogen en het korte termijn geheugen. Dit kan onder meer leiden tot slechte schoolprestaties. Van de jongeren in NHN heeft 25,5% weleens softdrugs aangeboden gekregen. 12,3% heeft weleens softdrugs gebruikt en 6,4% heeft de afgelopen maand softdrugs gebruikt. 5,1% heeft ooit harddrugs gebruikt.

Ooit harddrugs gebruikt

5,1%

Genotmiddelengebruik (%)	NHN (n=11.005)	Nederland (n=414.424)*	afwijking
Weleens gerookt (sigaret)	15,7	15,4	■
Regelmatig roken (minstens 1 keer per week)	7,1	7,5	■
Dagelijks roken (minstens 1 keer per dag)	4,8	5,2	■
Ooit alcohol gedronken (minimaal 1 glas)	36,4	34,6	■
Afgelopen maand alcohol gedronken (minimaal 1 glas; actueel gebruik)	29,3	26,3	■
Binge drinken (afgelopen maand ≥5 drankjes bij 1 gelegenheid)	24,1	22,0	■
Ooit aangeschoten of dronken geweest	28,9	27,5	■
Afgelopen maand dronken geweest	17,9	15,2	■
Ouders positief over alcoholgebruik**	45,6	x	x
Ooit softdrugs gebruikt	12,3	11,0	■
Ooit harddrugs gebruikt	5,1	4,8	■

Roken

Met ingang van 2015 is de landelijke standaardvraag naar roken gewijzigd. Tot 2014 is gevraagd: 'Heb je wel eens gerookt? Tenminste één sigaret.' Vanaf 2015 is gevraagd: 'Heb je ooit gerookt?' en kon in de antwoorden onderscheid gemaakt worden in 'ja, een hele sigaret' en 'ja, alleen een paar trekjes'. Hoewel letterlijk naar hetzelfde wordt gevraagd (ooit tenminste één sigaret gerookt) lijkt het er op dat tot 2014 jongeren die minder dan een hele sigaret hebben gerookt ook 'ja' ingevuld hebben op deze vraag; mogelijk duidt dit op een overschatting van het percentage jongeren dat ooit een sigaret heeft gerookt tot en met 2014. Tussen 2014 en 2015 is de afname in 'ooit gerookt' namelijk veel groter dan redelijkerwijs verwacht mag worden in de periode van één jaar. Door gebruik te maken van de indicator 'regelmatig roken' wordt dit probleem ondervangen.

Alcoholgebruik

In 2015 is de standaardvraag naar alcoholgebruik veranderd. Tot en met 2014 werden jongeren die niet aangaven nooit alcohol gedronken te hebben beschouwd als 'jongeren die ooit alcohol hadden gedronken'. Het alcoholgebruik in de afgelopen maand werd gedefinieerd als 'jongeren die in de afgelopen 4 weken minimaal 1 keer iets met alcohol hadden gedronken'. In 2015 zijn beide vragen naar alcoholgebruik (ooit en afgelopen maand) opgesplitst naar 2 aparte vragen waarbij gevraagd wordt naar 'een paar slokjes of meer' en 'minimaal 1 glas'. Voor de vergelijking met voorgaande jaren is voor de vraag naar alcohol ooit en afgelopen maand gekozen voor de variant 'minimaal 1 glas'. De resultaten van deze vraag liggen het meest in lijn met de trend van afnemend alcoholgebruik onder jongeren.

Drugsgebruik

Het percentage harddruggebruikers is in 2015 ten opzichte van 2014 toegenomen van 2,1% naar 5,1%. Deze cijfers moeten echter voorzichtig geïnterpreteerd worden. Sinds 2015 valt lachgas ook onder de harddrugs, net als XTC (ecstasy, MDMA), cocaïne (crack, coke of wit), hallucinerende paddenstoeltjes, paddo's, magic mushrooms, amfetaminen (uppers, pep, speed) heroïne (horse, smack of bruin), LSD en GHB. In de vraag wordt, zowel in 2015 als eerdere jaren, expliciet gevraagd naar het gebruik van genoemde middelen, waarbij de opsomming in 2015 is aangevuld met lachgas. Bij een beschouwing van de afzonderlijke harddrugs blijkt dat 80% van de harddruggebruikers in NHN lachgas gebruikt. Het gebruik van lachgas kan verantwoordelijk zijn voor de gehele stijging in het gebruik van harddrugs.